

БЪЛГАРСКИ ВЕСТНИК

Издание на Българското републиканско самоуправление

♦ брой 4. година III. 12 май 1997 г. Будапеща ♦

«МАРТЕНИЦА» СТАНА ПЪРВА В ПАЛМА ДЕ МАЙОРКА!

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Когато българските гурбетчийски групи през миналия и началото на нашия век сезонно пребивават в Унгария, те продължават да спазват празника с голяма тържественост. Готвачът «яхчия» на всяка градинарска група «тайфа» боядисвал по 100-150 червени яйца, правел «сладка пита» или козунак. Първото червено яйце се прибирало и при опасност от градушка се изваждало по средата на градината. В събота вечер ходели на църква, в селищата, където имало православни църкви, а по-късно в българските църкви и параклиси. От тях взимали светена вода, с която ръсели разсада и ястъците, както и първите зеленчуци в градините. В ястъците се слагали и червени яйчени черупки с вярата в тяхната света сила да увеличат добива и запазят зеленчуците от вредители.

В наши дни център на празнуването на православния Великден е църквата «Св.Св. Кирил и Методий» в Будапеща и Културния дом.

От «Български календар - 1997», стр. 132.

От 1985 г. на всеки две години се организира Международният фолклорен фестивал, чийто домакин вече десетилетие е Палма де Майорка. От 1 до 5 април 1997 във фестивала за пореден път взе участие и танцовият състав «Мартеница». Този път обаче спечели голямата награда и стана «световен шампион» по народни танци.

Престижното международно жури избра измежду 51 състава от 34 страни за най-добри нашата «Мартеница». Казвам «нашата», защото е трудно да се определи кого представлява състава на такива международни прояви. Наистина, те излязоха на шествието по улиците на града и на сцената с надписа «България», но от друга страна, стигнаха в Майорка с подкрепата на унгарската фондация «За мал-

цинствата», Дружеството на българите в Унгария и Столичното българско самоуправление. Пък и сред танцьорите преобладават унгарци.

Дьонди Киш, Чила Фьолдеш, Оршоа Битаи, Жужа Неще, Юдит Ишпан, Камилла Мишлеи, Кристина Тот, Силвия Ивани, Василика Ефстратиату, Ана Салаи, Каталин Сентеши, Левенте Дели, Ференц Блуменвал, Давид Ковач, Ласло Терем, Габор Ташнади, Емил Иванов, Петер Зудор и Данчо Мусев. Честита победа! Българите в Унгария, които всъщност вие представяхте в Палма де Майорка ви благодарят! Благодарим и на останалите членове на «Мартеница», които не можаха да заминат за Майорка, а също и на оркестър «Рила».

Четете репортаж на стр. 3.

«Да се живее е изобщо възможно»

Вечер на артиста Ицхак Финци в Културния дом

От 5 до 8 април гост на Дружеството на българите в Унгария и на редакцията на списание «Хемус» бе известния български артист Ицхак (Ицко) Финци.

На 6 април в кино Örkömozgó бе прожектиран унгарски филм «Чонтвари», в който главната роля изпълнява Ицко. Над 100 души се събраха да видят отново изкуството на артиста, а след прожекцията желаещите имаха възможност непосредствено да разговарят с него за седмата муза.

На 7 април в салона на културния дом Ицхак Финци изнесе програма, в която пях, рецитира, свири на акордеон и цигулка и най-важното: развесели публиката, пък и я накара да се позамисли над някои въпроси.

След като Петър Петров шеговито представи госта на публиката, програмата започна с една песничка. Проста песничка, със запомняща се мелодия и рефрен, който само след минути бе подхванат от публиката: «Животът естествено е нещо сложно, понякога даже звучи печално. Но да се живее въобще е възможно, това е доказано експериментално.»

Публиката бе завладяна от

жара, с който Ицко изпълняваше своите «номера», ръкопляскаше в такт с Унгарски танц на Брамс, който полушеговито, но изключително чисто свири артистът. Смахме се от сърце на ума на шопа и със затаен дъх слушахме историята за великото откритие на лудия изобретател — генератор с педали, който ще даде енергия за цялото социалистическо общество.

Накрая познатата вече песничка (написана анно от Валери Петров) бе подхваната от всички присъстващи в залата: «Тъй че нека научим тази весела песничка, лекуваща нервите и много лесничка. Зная двама, които, ха да скочат под влака, но в миг се отказали щом дочули я в мрака. Макар, че по-късно, когато разбрали я, разделили си братски шишето с цианкалия.»

Срещата с изкуството винаги е приятна. Изкуството обогатява, освобождава и все пак наистина възвисява. Непосредствената среща «очи в очи» с Ицко Финци, с неговото изкуство отново доказаха това. А смятам, че всички присъствали на тази среща ще се съгласят с мен: Ицко наистина е чудесен артист. Следващият път елате повече!

ВЕЛИКДЕН - ПАСХА

Последната седмица преди Великден е изпълнена с важни църковни празници. На 20 април, Цветница на службата в Българската православна църква «Св.Св. Кирил и Методий» в Будапеща се събраха доста наши сънародници, които получиха от отец Иван Шумов по една върбова клонка за здраве.

На 27 април точно в 10.00 часа камбаната заби тържествено. Църквата се изпълни с хора, а по думите на някои «Толкова хора не е имало в черквата откак Царят беше тук.» «Радостно е, че толкова много хора посетиха Великденската Света Служба», каза Иван Цочев, член на Църковното настоятелство.

Както се казва, «службата мина чудесно», в празнично украсената с цветя черква отекнаха светите слова на Света Божествена Литургия.

Направи впечатление, че този път (най-после) на службата присъстваха и доста деца, а най-малката бе 4-месечната Габриела.

Може би все пак трябва да обръщаме повече внимание на словата на свещеника, който на няколко пъти бе принуден да замълчи поради шума, който разговарящите по време на службата причиняваха.

Накрая отец Иван раздаде на присъстващите червените яйца, които и тази година бяха боядисани от нашата сънародничка Дочка Удварева. Червеното яйце, дадено на Великден има особено значение. То символизира живота, а червената боя — кръвта на Спасителя.

Множеството горящи свещи, светите слова на Литургията, песните и червените яйца напомниха и на онези, които рядко посещават Българската черква, че православната вяра е и тяхна, че и те принадлежат към една Църква и един народ.

От 13.00 часа празненството за Великден продължи с обяд в салона на БКД, а вечерта младите извиха дълго хоро, което два пъти опаса салона.

РЕПОРТАЖ ОТ ПАЛМА ДЕ МАЙОРКА

Пресните спомени на Данчо Мусев от VII Международен фолклорен фестивал

Не знам, колко от вас си спомнят, но «Мартеница» вече е печелила награда на същия този фестивал — през 1991 г. те спечелиха наградата за най-добър танц. През 1993 и 1995 г. не взеха участие поради финансови затруднения. И тази година едва три седмици преди фестивала, когато организаторите дадоха 20% отстъпка за настаняване и храна, стана ясно, че събраните пари ще стигнат и съставът може да замине. Освен материалната помощ от Фондация «За малцинствата», от Дружеството на българите в Унгария и Столичното българско самоуправление, както и спестените пари на състава, всеки от членовете на «Мартеница» трябваше да заплати от джоба си по 11.000 форинта.

Заминаването беше планирано за 30 март, 7.00 часа сутринта. 30 часа пътувахме с автобус до Барселона, където пристигнахме в понеделник сутринта, а късно вечерта се качихме на ферибота и едва във вторник сутринта пристигнахме в Майорка. Всички чувствахме значението на нашето представяне и затова всеки ден по два-три часа репетирахме. На 1 април следобяд се състоя тържествено откритие на фестивала. Още

тук видяхме колко много участници има и на какво професионално ниво са подготвени. Не смеехме дори да мечтаем за първото място. Всеки ден имаше по 3-4 представления на различни сцени в града. Представленията се наблюдаваха от петчленното жури, като в програмата на съставите имаше и един танц, чието представяне бе решаващо при оценката на журито. Оценяваше се както изпълнението, така и носиите и музикалният съпровод. Разбира се, народният оркестър «Рила» в състав Шандор Берталан, Пал Каинбингер, Слободан Вертетич и Ласло Дярмати също допринесе за... Но нека продължим по реда.

Атмосферата беше фантастична, а организацията на фестивала беше великолепна. 50-те състава бяха закарвани до местата на представленията точно според програмата, настаняването и всичко останало беше «без грешка».

В събота, 5 април бе обявяването на резултатите и гала-програмата. Къде другаде, освен на местния стадион-арена, където иначе се провеждат коридите. В средата на арената бе построена сцената. Всички участници във фестивала, облечени в народни

носи, с песни и танци влязоха в стадиона и заеха места зад сцената.

Журито започна да обявява победителите в трите категории — най-добър костюм, най-добър музикален съпровод и най-добър танц. През 1991 г. «Мартеница» спечели първа награда в категорията «най-добър танц», и сега с право очаквахме нещо подобно. Този път обаче журито съобщи Ирландия, Аржентина и Испания. Разочарованието ни беше огромно. Все пак, в нас още имаше надежда да спечелим 3-то или 2-о място при обявяването на Голямата награда. Но трети стана отново един испански състав, втори станаха португалците... Председателят на журито лично излезе на сцената да обяви победителя в VII международен фолклорен фестивал. Тогава прозвуча: «Мартеница — България». Трудно е да се опише какво последва... Разбира се, изиграхме и нашия «шопски» танц на сцената на стадион «Тореадор»... През 1999 г. отново ще има фестивал в Майорка. Според правилата, «Мартеница» ще бъде «домакин», т.е. ще открие фестивала и няма право да се състезава. Но защо да не участват младите от състав «Янтра»? Мечтите се сбъдват!

ЗАСЕДАНИЯ НА БРС, СБС И ДБУ

На 9 април проведеха редовните си заседания Българското републиканско самоуправление и Столичното български самоуправление.

На заседанията бяха обсъдени текущи задачи, като една от най-главните е подготовката за преместването на самоуправлението в техните постоянни седалища на ул. «Лоняи» № 41. Засега, поради липса на оборудване и на средства за закупуването му, БРС и СБС остават в сградата на Българския културен дом.

УС на Дружеството на българите в Унгария проведе своето редовно заседание на 28 април. На него бяха обсъдени въпроси на съвместната работа с църковното настоятелство, а също и състоянието на българското училище в Будапеща. Обстоен доклад за състоянието на училището и някои аспекти на работата на УС за повдигане престижа на училището изнесе председателят на ДБУ Георги Иринков. На събранието бе учредена и фондация «Каритас Булгарика» за подпомагане на социално слаби наши сънародници в Унгария.

ВЕЛИКДЕН В ПЕЙЧ

На 26 април, в навечерието на Великден нашите сънародници в Пейч се събраха в българския параклис там. Освен българите, на службата, отслужена от отец Иван Шумов присъстваха и украинци, живеещи в Пейч. След десетилетно прекъсване службите в български параклис в Пейч най-после са възобновени благодарение усилията и работата на Българското самоуправление в Пейч. Този факт, а и душевната атмосфера по време на службата накара много наши сънародници там да останат още дълго след службата, «да се видят» и да поговорят.

Всеки от присъстващите получи и по едно от занесените от отец Иван Шумов и Иван Удварев 60 червени яйца.

«БОТЕВ SULI NEWS»

(От Беата Будан)

От 1997 г. месец февруари учениците от българо-унгарското училище «Христо Ботев» в Будапеща започнаха да издават училищен вестник «Ботев Suli News». Засега са излезли два броя, които, надяваме се, са били интересни както за учениците, така и за тези наши читатели, които са се срещнали с вестника извън училището. Основната задача на «Ботев Suli News» е всеки месец да ви доставя нова информация от различни области. В нашия вестник ще намерите интересни приключения от живота на училището — ваканции, екскурзии, празници — както и актуалния хороскоп, задачи, вицове, музикална класация, кръстословици и т.н. Статиите са както на български, така и на унгарски език. Имаме идея в близкото бъдеще вестникът да се появи и на Internet.

Редакцията на «Български вестник» се надява, че в бъдеще ще може да ползва и услугите на младите редактори на училищния вестник. Успех, колеги!

В БЪЛГАРСКИЯ КУЛТУРЕН ИНСТИТУТ

на 28 април бе представена стихосбирката «Пост скриптум» на Даниела Тошмакова, унгаристка и преводачка, понастоящем сътрудник на Българското посолство в Будапеща. Книжката започва с циклите «Изповед» и «Спомени в бъдещето» и съдържа още 10 стихотворения.

Стихосбирката е издадена от пловдивската издателска къща «Хермес». По повод нейното представяне гост в БКИ бе и президентът на издателската къща г-н Стойо Вартоломеев, който запозна присъстващите с работата по издаването на стихосбирката и с дългогодишната издателска дейност на «Хермес».

Планира се по-късно през тази година издателската къща да гостува и на ДБУ с представянето на различни свои тематични издания.

V МЛАДЕЖКИ ФЕСТИВАЛ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ МАЛЦИНСТВА — БАЯ 1997

От 20 до 22 юни Унгарският културен институт (Magyar Művelődési Intézet) организира V фестивал на европейските малцинства в град Бая. Българите в Унгария ще бъдат представени от Николай Ячев, студент в Будапещенския университет «Ейотвъш Лоранд»

ДЪРЖАВНАТА БИБЛИОТЕКА ЗА ЧУЖДИ ИЗДАНИЯ

организира в рамките на Будапещенския международен фестивал на книгата изложбата «Националните малцинства в Унгария», в която със свои издания се представиха и Дружеството на българите в Унгария и БРС.

КЛАСИЧЕСКА МУЗИКА С ВЕЧЕРЯ

Това своеобразно начинание е подхванато от новообразувания Клуб за класическа музика (Közművelődési Klub, или още KZK), който провежда програмите си в Българския културен дом. Основател на клуба е известният унгарски пианист Золтан Кочиш, който бе и домакин на първата проява на клуба на 30 април в салона на културния дом.

Нашият сънародник Иван Станков излъчни на контрабас произведения на Табаков, Шуберт, Рахманинов и Монти, а след концерта гостите опитаха менюто на ресторант «Царевец».

ЛЕЛЯ ПЕНКА НА 80 ГОДИНИ

Известната сред българите в Унгария леля Пенка, бивш член на УС на ДБУ и сътрудник в българското посолство, авторката на книгата «Под слънцето на Унгария» навърши 80 години.

Честит юбилей, лельо Пенке, желаем ти здраве и още творчески успехи!

ТРУДЪТ НИ БЕШЕ МНОГО ТЕЖЪК, А УНГАРЦИТЕ МИСЛЯТ, ЧЕ В ЗЛАТО ГРЕБЕМ...

Интервю на Адриана Петкова с Петко Хр. Ненов от Халастелек

Петко Христов Ненов е роден в с. Горна Росица — Севлиево и живее в Унгария от 1937 г. Още с пристигането си се установява в Халастелек на градина при бай Деньо Григоров и Кънчо Милков, които са му били газди. Съпругата му, Маргит Валошек е унгарка, но в семейството му се е говорило винаги на български език. Има две деца — Петко, който е музикант и живее в Германия и Мария, която има собствена фирма. Сега Петко Ненов е на 75 години и двамата със съпругата му живеят като скромни пенсионери.

— Как Ви хрумна да дойдете в Унгария?

— Доведе ме Кънчо Милков, който беше от селото на майка ми — Сенник, Севлиево. Те бяха двамата с Деньо Григоров газди, а ние — момчетата от градината — ортаци. Бяхме тринадесетина души. Дойдох през 1937 г., а газдите ми са били тук от 1914 г. От тези, по-старите вече са останали много малко. Които сега сме тук, в Халастелек, сме дошли повечето през 30-40-те години. Все съм бил в Халастелек, никога не съм се местил и не съм се занимавал с друго, освен с градинарството. Като дойдох тук, работехме на земя под наем. Малко бяха онези, които имаха собствена земя, бай Стефан Иванов, Бочковците. Останалите наемаха земята. В една градина работеха по 10-12 души българи като съдружници. Газдите ни даваха инвентар и правехме сметките по Петровден — дали сме изкарали серемията (дали сме покрили разходите). Останалото

си го деляхме. Нямахме точна дата за делбата — когато свършим работа наесен. Нито пък винаги сумите бяха еднакви: ако повече сме изкарали — повече делим. Трудът ни беше много тежък, може да се каже денонощен. Гледахме всякакви зеленчуци и ние ги карахме и на пазара. Тук, в Халастелек сегашната улица «Кишдяръ» беше пълна с българи и с

градини, чак до Барацкош — до бившите господарски зарзалови градини. След делбата някои от момчетата си отиваха в България — кой по мома го тегне, кой по други работи. Тука работеха за повече пари.

— Как научихте унгарски?

— Знае се, че унгарският не е лесен. Но така, между хората, като слушам, и аз говоря. Жена ми е унгарка. Тя научи български в България, но й беше полесно, защото е от сръбско село — от Лорейв. Оженихме се през 1942 г. в българската църква. През войната искаха да я вземат за руски преводач тук, понеже знаеше български и сръбски, но тя с детето си дойде в България, докато аз бях войник. Служил съм и на фронта. Първо бях в Ловеч и Плевен, а после в Щип, Косово и Битоля, почти три години. През 1946 г. се върнахме в Халастелек. Трудно беше да се уредят документите, но имах един познат поп в София и той ме преведе през всички министерства и ми помогна.

— Не сте ли мислили да промените професията си?

— Не, винаги съм се занимавал с градинарство. Не беше лесно. Имаше момчета, които отиваха да работят във фабриката тук за по-леко, но пък изкарваха и по-малко пари и после пак се връщаха към градинарството. Това беше много мъчен хляб, с много тежък труд се изкарваше. Унгарците мислят, че ние в злато гребем и че ни е лесно. Около 1960 г. стана кооперативното стопанство, та ние продължихме като членове на стопанството да си работим своя определена земя и продавахме на пазара като частници. С нас работеха и някои унгарци.

— Сега като пенсионери с какво се занимавате?

— Чакаме да дойдат внуците на гости, радваме им се. Като ни казват те «бабо» и «дядо», всички съседи мислят, че това ни е името и казват на съпругата ми «лельо Бабо» (Babo néni). Имаме си и приятелски семейства, събираме се с тях понякога. У дома готвим и по български, и по унгарски, но където жените са научени, повечето модата за готвене е по български. Въобще, тук много неща си ги правим по български.

ИЗБОРИТЕ В БЪЛГАРИЯ — РЕЗУЛТАТИ И МИСЛИ *(Из българския печат 20-25 април)*

«Сините — за пръв път сами на върха, БСП пада рекордно» е озаглавена статията на първа страница на в. «Труд» от 20 април:

Обединените демократични сили печелят изборите с абсолютното мнозинство — над 51%.

Това сочат предварителните резултати на социологическите агенции, правили паралелно преброяване през вчерашния изборен ден. Още четири партии и коалиции ще влязат в 38-ото народно събрание. Втора, но с рекордно нисък резултат от 10 ноември (1989 г. — бел.ред.) е БСП, следват я Обединението за национално спасение, Евролевицата и Българският бизнес-блок.

Нашата голяма коалиция се оказва много мощна и спечели. Подавам ръка на всички парламентарни групи за четири приоритета на нашето управление — споразумението с МВФ, членството в Европейския съюз и НАТО, битката с организираната престъпност», каза лидерът на ОДС Иван Костов веднага след като бяха обявени първите прогнозни резултати.

«Ние ще работим за национално съгласие и сме готови за диалог в борбата с престъпността», обяви лидерът на БСП Георги Първанов. Той посъветва ОДС да не забравя предупреждението на древния философ Платон, че след властта на тълпата може да дойде властта на тиранията.

«Обединените демократични сили спечелиха убедително предсрочните парламентарни избори с 52,23% от гласовете на избирателите» — съобщава в. «Труд» на 21 април, позовавайки се на данни на Централната избирателна комисия след обработката на 97,91% от секционните протоколи.

Този резултат осигурява на ОДС абсолютно мнозинство от 136 депутати. Демократичната левица, която получи 22,17% ще

има 57 народни представители. Третата парламентарна сила е Обединението за национално спасение със 7,50% и 20 депутати. Евролевицата спечели 5,52% което прави 14 народни представители, БББ с 4,9% ще има 13 депутати.

Само две други партии — БКП и Обединение за царя са прескочили над 1% и са набрали съответно 1,20 и 1.10%, но това не е достатъчно да излъчат депутат в 38-ото народно събрание.

От 252 гласували в Посолството на Република България в Будапеща 172 са подали гласовете си за ОДС, 34 — за Демократичната левица, а останалите — за други партии и коалиции.

«Костов получава мандат на 14 май» е заглавието на 1-ва страница на в. «Демокрация» от 25 април: Лидерът на СДС Иван Костов ще бъде следващият премиер на България, единодушно реши Националният съвет (НС) на СДС. Президентът Петър Стоянов ще му възложи проучвателен мандат за съставяне на правителство на 14 май. Г-н Костов очаква новият кабинет да бъде гласуван в парламента на 20 май. То ще бъде коалиционно, на СДС и Народен съюз. Имена на министри засега не са официално обсъждани, но в кабинета вероятно остават Александър Божков и Богомил Бонев. ген. Бонев е фаворит за министър на вътрешните работи.

«Във всяка държава след убедително спечелване на избори лидерът на политическата сила, която е победила, е този, който става премиер», каза президентът Петър Стоянов след края на изборите на 19 април. Според него най-важното е следващият кабинет да има подкрепата на всички политически сили.

Може би също толкова важно е малко да забравим прословутото деление на «червени» и «сини»...

КАКВО ИЗВЪРШИ ЗА 2 МЕСЕЦА СЛУЖЕБНИЯТ КАБИНЕТ? *(По в. «Кеш» от 19 април)*

За два месеца служебният кабинет е приел 108 постановления, 19 разпореждания и 213 решения.

Правителството на Стефан Софиянски разгледало 57 доклада и информации и един проект за програма. «Тази скоростна работа не се дължеше на безотговорност и претрупване», заяви Нели Куцкова, главен секретар на МС. Всеки от министрите работел по 10-16 часа на ден. Най-дългото заседание на целия кабинет продължило почти 4 часа.

Служебното правителство приело 6 постановления и 75 решения, свързани с приватизацията. Кабинетът се занимавал шест пъти с цените на тока, парното и горивата, два пъти с цените на тютюна и тютюневите изделия, четири пъти с цената на хлебната пшеница. Девет постановления на правителството фиксират трудови възнаграждения, три са свързани с проблеми на безработицата. Най-дългият дневен ред на кабинета «Софиянски» бил от 32 точки. Обикновено министрите разглеждали по 20-25 въпроса на заседание. Ден преди окончателно да се отчете пред президента Петър Стоянов, екипът на Софиянски направи ревизия на работата на своя предшественик Жан Виденов.

Финансовите резултати и състоянието на предприятията в изолация бяха предмет на специално обсъждане. Приходите от стопанската дейност на тези фирми към 31.12.1996 г. са 490.3 милиарда лева.

БИВШИЯТ МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРИЯ

Филип Димитров е новият постоянен представител на България в ООН. На 21 април Филип Димитров замина за седалището на ООН в САЩ да заеме поста си.

ДВА МИЛИАРДА ДОЛАРА МОЖЕ ДА ВЛЯЗАТ В БЪЛГАРИЯ ЗА ДВЕ ГОДИНИ

(По в. «168 часа» 24 април)

Тази прогноза се чу в кулоарите на шестата годишна среща на Европейската банка за възстановяване и развитие, която се състоя в Лондон.

Малко над 1 милиард вече са договорени с МВФ, Световната банка и донорите от Г-24. Други 200-300 млн. долара е готова да инвестира в България Европейската банка заедно с големи корпорации. Тези пари могат да мобилизират над 1 млрд. долара от световните авоари.

България може да очаква масирани чуждестранни инвестиции, ако не се бави. След Брюксел и Вашингтон, и в лондонското Сити тази седмица бе вдигната бариерата за бизнес с българите и практически не остана нито една световна финансово цитадела, която да не е открита максимално към нас.

На тазгодишната среща на управителите на Евробанката България безспорно беше хит. Заради претъпканата зала, вратите бяха затворени 15 минути преди началото на представянето на страната ни на еврофорума. 100 души останаха протестиращи отвън, в това число и постоянният представител на Световната банка в София Алберто Мусалем. Програмата ни за стабилизация и приватизация привлече вниманието.

Евробанката е готова да участва във всички добри български проекти, каза нейният президент Жак дьо Ларозиер пред екипа на БНТ. «За нас сега в България има много възможности и много работа», добави той.

Както е възприето, банката се включва в проекти в съотношение 60:40 в полза на частния сектор. Тя мисли за участие в оздравяване на банките ни, в големите инфраструктурни проекти като летище София, пристанищен комплекс Бургас, пристанище Варна-запад, трансевропейските коридори през България. Наред със считаната

за безпроблемна приватизация на ОББ, във фаза на най-активен интерес се оказа и Експрес-банк.

Специално внимание към България проявяват 15-те водещи инвестиционни банки в света. Гигант като «Чейз Манхатън банк» праща свои представители в София в средата на м. май, за да проучат възможностите за работа в България.

Всичко това дава основание да се смята, че структурата на чуждите инвестиции в България може да се промени. Вероятно ще се повиши делът на големите частни компании. Досега капитали идваха предимно от институции — МВФ, Световната и Европейската банка.

Всъщност, именно огромният интерес към България беше едната ни печалба от годишната среща на Евробанката. Другата бе шансът за сериозни контакти с потенциални инвеститори по приватизационни сделки. България бе лансирана пред световния банков елит.

Сега остава ние да изпълним своята част от сделката — новият парламент и новото правителство да продължат реформите в същото темпо.

1.09 МИЛИАРДА ДОЛАРА Е ВАЛУТНИЯТ РЕЗЕРВ НА БЪЛГАРИЯ

(По в. «Новинар» от 22 април)

Това е с 500 милиона долара повече, отколкото беше застрашително намаляващият валутен резерв на страната през месец март.

150 млн. долара са постъпили в касите на централната банка от продажбата на «Соди»-Девня. През последните два месеца са купени още около 300 млн. долара, каза финансовият министър Светослав Гаврийски. Приблизително 1 млрд. долара са нужни за въвеждането на валутен борд.

В трезорите на БНБ не е имало толкова валута от януари 1996 година, казаха от банката. Тогава резервът беше около 1,2 милиарда долара.

НОВА БАНКНОТА ОТ 20.000 ЛВ. И МОНЕТА ОТ 500 ЛВ.

(По в. «Труд» от 22 април)

Нова банкнота от 20.000 лева с лик на Стефан Стамболов и възпоменателна монета от 500 лв. одобри правителството вчера. Проектите им са предложени от БНБ.

Мастиленосиньо и вишнево-червено са основните цветове на новата банкнота, а дизайнът ѝ е разработен от художника Кирил Гогов. Размерите ѝ са 116x64 мм, хартията е с осигурителна нишка и воден знак, представляващ изправен лъв. На лицевата страна на банкнотата ще е портретът на Стефан Стамболов с мека шапка, а на обратната страна — композиция, посветена на дейността му с детайли от Орлов и Лъвов мост, колелото на старата жп гара и манускрипт с подписа на големия български държавник.

ЖИТО И ЛЕКАРСТВА КУПУВА БЪЛГАРИЯ С 40 МЛН. ДОЛАРА КРЕДИТ

(По в. «Труд» от 22 април)

Проектодоговор за кредит от 40 милиона долара от Международната банка за възстановяване и развитие (Световна банка) одобри кабинетът вчера. Заемът ще бъде отпуснат за внос на критично необходими стоки като хлябно зърно, лекарства, посевен материал, торове и пестициди, съобщиха от правителствения пресцентър.

Възможно било по-голямата част от тези пари да бъдат използвани за купуване на лекарства, поради по-благоприятното развитие на проблема с житото. Структурата на кредита (20-годишен, с 5 г. гратисен период) обаче ще се уточнява допълнително.

Финансовият министър ще води преговорите за кредита със Световната банка, а посланикът на България в САЩ е упълномощен да го подпише. Очаквам това да стане до месец, коментира министър Светослав Гаврийски.

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ ВЕСТНИК «ЛИТЕРАТУРЕН ФОРУМ»

Вестник «Литературен форум» е седмичник на Сдружението на българските писатели и най-реномираното издание за литература и култура в България.

Всеки брой на «Литературен форум» съдържа интересни материали от България и чужбина, интервюта с видни общественици, политици и хора на изкуството, представя нови книги, познати и неизвестни автори.

Литература, художествено изкуство, кино — на страниците на вестника има място за всичко, свързано с изкуството.

Вече няколко пъти във вестника е представяна и унгарската литература — миналата година например големият унгарски поет и преводач Лало Наги.

На страниците на «Литературен форум» читателят се среща с български автори от Унгария като Светослав Стойчев и Светла Кьосева, тук бе представено и изданието на Дружеството на българите в Унгария списание «Хемус», та дори и рисунката на Петра Влодова от Халастелек.

В предварителни разговори с ръководството на ДБУ и БРС директорът на «Литературен форум» г-н Марин Георгиев пое ангажимент да организира представянето в България на списание «Хемус». И сигурно ще направи всичко възможно това да се осъществи. Г-н Георгиев е делови човек, той единствен от всички посетили ни досега журналисти, хора от министерства и т.н., които винаги обещават да задоволят нашия «глад» по преса от родината, ни изпраща редовно своя вестник от България.

Трудно е на няколко реда да се даде обзор на едно седмично издание, да се представи неговият облик. Но вземете веднъж в ръце в. «Литературен форум» и ще се убедите, че това е едно сериозно издание, важен фактор в българския културен живот, който надживя икономически и политически кризи и остана верен на вечното изкуство.

БЪЛГАРСКИ ДИРИГЕНТ СТАВА МУЗИКАЛЕН ДИРЕКТОР В САЩ

(По в. «Демокрация» от 25 април)

Росен Миланов, шеф-диригент на Нов симфоничен оркестър, е първият българин, който е поканен да заеме поста музикален директор на Чикагския младежки симфоничен оркестър, който е един от най-големите в страната и се радва на добра репутация. Прави концертите си в залата на Чикагската филхармония и ежегодно участва на Гранд парк фестивал в Чикаго. Тази година оркестърът празнува своята петдесетгодишнина с триседмично турне из Англия, Шотландия, Германия и Холандия.

В САЩ процедурата за избор на музикален директор е изключително прецизна. В продължение на няколко седмици членовете на борда на директорите се свързват с най-значителните личности на американския музикален свят за препоръки. За поста в Чикаго са били препоръчани 50 диригенти, от които 45 кандидатстват за мястото. Бордът е разгледал документите на всички и е поканил само десет от тях на прослушване. Всеки кандидат дирижира оркестъра, след което се явява на интервю пред директорите от борда. Само трима кандидати след интервютата са били допускани до финалните прослушвания. След още едно интервю бордът се е съвещавал и е решил да предложи поста на Росен Миланов.

Първият концерт на новия музикален директор ще бъде на 17 юли в Чикаго в рамките на Гранд парк фестивал. Програмата е със заглавие «Картички от целия свят».

ГОЛЯМА СИЛА СМЕ В ПИРАТСКИТЕ КОМПАКТ- ДИСКОВЕ

(По в. «Труд» от 21 април)

100.000 пиратски компактдиска, произведени в България са засечени на амстердамското летище в края на март. Пратката на стойност 2 милиона долара е пристигнала в Холандия със самолет от София през Белград и трябвало да продължи за Киев. Цялото количество било декларирано като рекламни обложки.

България се забърква в нов международен скандал, твърди обширен материал за инцидента авторитетното музикално издание «Билборд».

Новината пристигна в България през миналата седмица. Секретен факс за случая е изпратен до Кирил Величков, президент на «Орфей мюзик», лицензиант на «Уорнър» за България.

«Има данни, че дисковете са произведени от «Унисон», което може да стане причина най-големите мейджърски компании да оттеглят продукцията си от страната ни и да апелират за международна изолация на България, заяви г-н Величков. Според него въпросът щял да се разглежда на правителствено ниво.

Междувременно стана ясно, че дискове с най-добрите изпълнения а Крис Риа са засечени в Германия. По видимите SID кодове тамошните експерти разбрали, че продукцията отново е произведена от «Унисон».

БАЛКАНСКА СРЕЩА НА МЛАДИЯ ТЕАТЪР

се състоя по Великден в Сливен. Млади театрални мениджъри от Албания, Гърция, Кипър, Македония, Румъния, Словения, Хърватска, Югославия и България представиха от 25 до 28 април художествените търсения и културната политика на своя регион и обсъждаха възможности за създаването на балканска театрална мрежа.

ХАН КРУМ И НЕГОВИТЕ ЗАКОНИ

От Светла Кьосева

На 13 април 814 година умира хан Крум, първият български владетел законодател. Обстоятелствата около смъртта на хан Крум са покрити с мистериозност. В един византийски извор е споменато, че хан Крум «ослепял, заради греховете си, бил намразен от своите хора и удушен от тях с въжета». Някои смятат, че става дума за «свещено царевубийство», извършено поради внушението, че след ослепяването си Крум загубил своята «оренда» (божествената си сила), а с това и благоволенieto на боговете. Смисълът на сакралното царевубийство се търси във възможността «сврхестествената сила на досегашния владетел да премине непокътната в неговия наследник». Това известие се потвърждава и от един арабски извор, който разказва, че сред прабългарите

от древни времена съществувал обичай, според който, ако някой от съплеменниците им надвишавал останалите по качества и способности, той трябвало час по-скоро да бъде пратен на небето, за да подпомогне божии дела. Обичаят препоръчвал такъв човек да бъде удушен с въжета, докато от устата, ноздрите и ушите му потече кръв. Случаят с Крум изглежда приблизително същият.

Хан Крум произхождал от онези прабългари, които след разпадането на Велика България (племенният съюз на хан Кубрат на северното Черноморие), се установил в Панония — днешна Унгария. Там неговият род дълго робувал на аварите; по-късно се прехвърлил южно от Дунав и една негова издънка станала български хан. Крум е

родоначалник на нова династия, към която принадлежат най-забележителните владетели от Първото българско царство: Омуртаг, Борис I, Симеон. Хан Крум пръв създал писани закони за своя народ. Те са запазени във византийския лексикон Свидас:

«Той (Крум) свика всички българи и заповяда, като издаде следните закони:

Ако някой наклевети някого, той да не се слуша, докато вързан не се разпита; и ако се окаже клеветник и лъжец, да се убива.

Не се позволява никому да набавя храна на крадеца; и на оня, който се осмелява да върши това, веднага да се иземе имотът му; а пък на крадеца да се пречупват краката.

Той заповяда да се изкоренят всички лозя.»

Църковни празници

СВЕТИ МЪЧЕНИК ЛАЗАР БЪЛГАРСКИ

От Петър Петров

Свети Лазар се родил в бедно семейство в с. Дебелдял, на 14 км. от гр. Габрово. Още съвсем младо момче, той напуснал родното си село и тръгнал да търси препитание. Стигнал чак до Мала Азия, където работил на различни места, като накрая го наели за овчар в с. Соми.

Лазар бил ревностен християнин, горещо вярвал в Исуса Христа и това скоро направило впечатление на турците-друговерци. След като Лазар отказал да смени вярата си, те намразили «гяурината», а по настояването на един турски паша бил хвърлен и в тъмница.

След жестоки и дълги изтезания и мъчения, при които Свети Лазар не се отказал от своята християнска вяра, на 23 април 1802 година, на 28 годишна възраст той бил убит.

За неговата непоклатима вяра, Господ го прославил на небето и на земята и над мощите на Свети Лазар ставали много чудеса.

В негова чест била съставена специална църковна служба и написано житие, което се намирало в личната библиотека на Неофит Рилски в Рилския манастир. Образът на Свети мъченик Лазар Български може да се види в параклиса «Св. Архангели», в северното крило на Рилския манастир, където той е изписан в цял ръст и е отбелязано неговото родно село Дебелдял.

◀ В средата: Фрагмент от икона от XVIII в., изобразяваща Рождество Христово. Намира се в сбирката на на атонския манастир «Зограф».

ЛИСТА ОТ АДА

Полухумор-полуистини от Боян Биолчев

През 1996 г. Университетското издателство «Св. Климент Охридски» издаде книжката на Боян Биолчев «Листа от Ада». Тя съдържа различни историйки от нашето съвремие. Това са полуизмислени, полуистински истории, на вид смешни, понякога жегващи, понякога направо тъжни.

Представяме ви книжката с едно четиво, с надеждата, че ще ви хареса.

Как започна всичко.

Мой приятел лекар се завърна от работа в чужбина. И ми разказа следната история. Страната, в която работел, била пълна с вулкани. Затова не е никак странно, че при него докарали веднъж един вулканолог, ударен от камък, излетял от съответния кратер. Туземците, знаейки капризите на европейците, донесли в болницата камъка, наранил учения. Благодарение на това мой приятел попаднал на нещо уникално. Това била всъщност плоча, цялата старателно изписана. Оказало се, че тя е просто един хвърчащ лист от подземния свят. Приятелят ми успял да я разчете, въпреки непоправимите поражения, които главата на учения нанесла на някои букви.

«Това повече не може да се търпи. Подавам си оставката, та ако ще и да ме пратят в рая.

Няма повече да пазя този казан. Това е безумие. Всички народи си се варят в своите казани, времето си тече и всичко е наред. Защо, о Луцифере, на мен точно се паднаха тия българи!

Само да обърна главата и веднага изпъзляват от казана. Докато преброиш до три и всички вече са из казаните на европейската общност.

На всичко отгоре, като ги събера обратно, започват да си разказват един виц — в ада българския казан никой не го пазел, защото българите се дърпали сами за краката надолу. И се смеят като олигофрени.

Край! Търпението ми свърши! Не ме...»

Текстът приключваше до тук. Плочата с продължението, изглежда, бе паднала на главата не на вулканолог, а на обикновен туземец.

Моят приятел, лекарят, ми подари тази плоча, този хвърчащ лист от ада. И тогава аз се замислих колко такива листа се реят из въздуха на нашия уж горен свят. Не съм им обръщал внимание, защото нашата цивилизация работи с хартия — лек материал, който гори, мачка се, прокисва, избелява...

Но все пак поне един сравнително четивен лист винаги остава да се рее във вятъра на промените... над каменните ни глави.

ПОЛЕЗНИ НАСЕКОМИ В БОРБАТА С НЕПРИЯТЕЛИТЕ ПО РАСТЕНИЯТА

От д-р Росица Колева

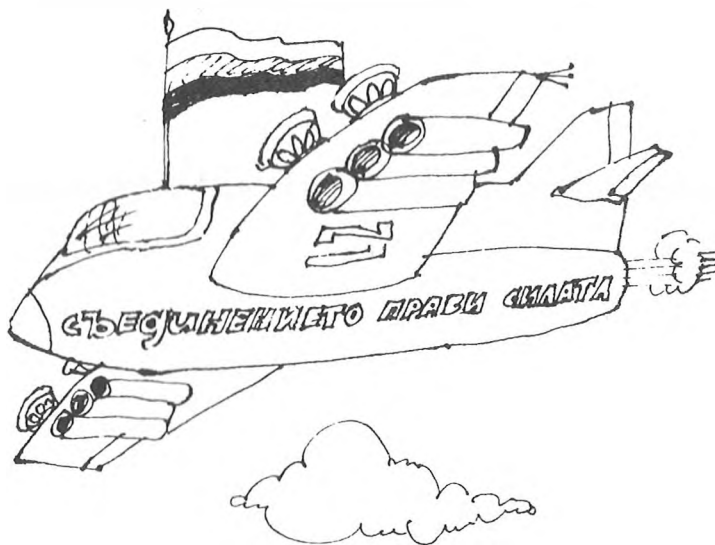
Предлагаме ви нова рубрика, в която ще прочетете интересни селскостопански факти и съвети. Рубриката води канцеларията на селскостопанските науки д-р Росица Колева.

Идеята за използването на естествените врагове на неприятелите е много стара. Така например китайците от дълбока древност употребявали хищните мравки в борбата срещу неприятелите по мандарината.

Първият голям успех в биологичната борба е постигнат в Калифорния през 1889-1890 г. с помощта на хищната калинка *Rodiola cardinalis*. Тази хищна калинка за кратко време унищожила един от най-големите неприятели по цитрусовите насаждения — австралийската щитоносна въшка.

Природата е неизчерпаем източник на полезни организми — хищници и паразити, които са способни да редуцират в голяма степен броя на вредителите, ако са налице благоприятни условия за тяхното заселване и размножаване. Голям брой калинки се хранят предимно с листни въшки. Точковидната калинка *Stethorus punctillum* е тясноспециализиран хищник по паяжинообразуващите акари, но се храни и с млади лаври на листните въшки. Една презимувала двойка калинки през целия си живот изядва 2750-4320 акари. Значителна е регулиращата роля и на златооочиците, които се хранят с над 80 вида вредни насекоми и 20 вида вредни акари. Бръмбарите бегачи унищожават значителна част от гъсениците и какавидите на бялата американска пеперуда, пръстенотворката и гъботворката, повреждащи овощните и горските дървесни видове.

Огромна е ролята на хищните акари като естествени регулатори на вредните акари по зеленчуците, овощните дървета и лозята.

РАДИО БЪЛГАРИЯ ГОВОРИ ЗА ВСИЧКИ НАС

Всеки ден от 17.00 до 20.00 на български език предава за Европа «Радио България». Ако настройте приемниците си на вълна 9850 килохерца, ще можете да чуете на български новини и коментари, българска музика.

ВАЖНИ ТЕЛЕФОННИ НОМЕРА

Дружеството на българите в Унгария и Пансион «Рила»: 216-1621

Ресторант «Царевец»: 216-1797
Посолство на Република България: 322-0836, 322-0824

Български културен институт: 269-4246

Българско училище: 269-5280, 269-5281

Български православен храм «Св.Св. Кирил и Методий»: 215-0039

Авиокомпания «Балкан»: 117-18-18

РАЗПИСАНИЕ НА ЛИНИИТЕ НА «ООД ГРУП» ПО МАРШРУТА СОФИЯ-БУДАПЕЩА-СОФИЯ

Тръгване за Будапеща всеки понеделник, вторник и петък в 17.00 часа от автогарата зад хотел «Новотел». Тръгване от Будапеща всеки вторник, сряда и събота в 17.00 часа от автогара «Непщадион».

Официален представител на ГРУП е фирма **ТОП ХОЛИДЕЙС**, Будапеща, VII р. ул. «Харшфа» № 1. тел: 342-0140 от 9.00 до 16.00 часа.
(1074 Вр., Hársfa u. 1.)

ЦЕНТРАЛЕН ВАЛУТЕН КУРС НА БНБ (от 7 май 1997 г.)

1 USD	1497.00 лева
1 DEM	865.42 лева
1 CHF	1017.30 лева

ПОКАНА

Дружеството на българите в Унгария кани всички на честването на Деня на българската култура и славянската писменост и просветителите Кирил и Методий, което ще се състои на 25 май /неделя/ от 10.00 часа в младежкия лагер на хълма Сейчени, ул. «Фюлемюле» № 8. При лошо време празненството ще се състои в Българския културен дом.

ПРАВНИ КОНСУЛТАЦИИ

Българското републиканско самоуправление организира безплатни правни консултации на български и унгарски език.

Консултациите се провеждат от адвокат д-р Атила Дудаш.

Следващите консултации ще се проведат на 26 май и на 9 юни 1997 г. от 16.00 часа в сградата на Българския културен дом на ул. «Вагохид» 62.

БЪЛГАРСКИ ВЕСТНИК

Месечно издание на Българското републиканско самоуправление в Унгария.

Отговорен издател:

Тошо Дончев, председател на Българското републиканско самоуправление.

Отговорен редактор:

Александър Марков.

Излиза с материалната подкрепа на Столичното българско самоуправление в Будапеща. Печат: печатница «Ференц Ян».

Адрес на редакцията:

Szerkesztőség:
1097 Budapest, Vágóhíd u. 62.
тел.: 216-1621

BOLGÁR HIRLAP

A Bolgár Országos Önkormányzat
hivatalja
a Fővárosi Bolgár Önkormányzat
anyagi támogatásával.

Felelős kiadó:

Doncsev Toso, elnök

Felelős szerkesztő:

Markov Alexander
ISSN 1416-3098

Заповядайте в ресторант «ЦАРЕВЕЦ»

От 6 април ресторантът ще работи и в неделя и ще предлага специално семейно меню на добра цена! Очакваме ви с обновено меню в което предлагаме разнообразни ястия от българската кухня.
УБЕДЕТЕ СЕ САМИ!

АДВОКАТСКАТА КАНТОРА

На д-р Александър Цеков е отворена и за български клиенти. Регистрираният в унгарската Адвокатска камара адвокат предлага услугите на онези наши сънародници, които желаят да се обвърнат с въпросите си и на български език.

Адрес: Будапеща, XXII район, улица «Дуна» 1-3. II ет. 38., телефон: 226-2989.

Работно време: от 9 до 12.00 и от 14.00 до 18.00 часа.

BULESZ BOROZÓ

Szigetszentmiklós — Gyártelep

„Ha jó bort akarsz inni,
a Bulesz-hez kell betérni!”

Többféle olcsó minőségi asztali bort kínálunk.

tel: (+24) 365-466 /11-19 mellék/
Kuseva Cvetanka üzletvezető

Съобщение

На 24 май (събота) от 18.00 часа в Българския културен институт на бул. «Андраши» № 14. се организира среща на всички завършили висшето си образование в Унгария българи, независимо от годината на випуска. Не пропускайте да се видите със старите приятели!